

CO2-managementplan 2022-2023 ministerie van Financiën inclusief voortgangsrapportage 2022

Versie 1.0

Datum 6 december 2023
Status Definitief

Colofon

Titel	CO2-managementplan 2022-2023 ministerie van Financiën
Auteur(s)	mw. K.K. Bordeaux-Schoots
Bijlagen	4
Inlichtingen	Directie Bedrijfsvoering mw. K.K. Bordeaux-Schoots k.k.bordeaux@minfin.nl

Inhoud

1	Inleiding—7
2	CO2 managementsysteem—8
2.1	Afbakening organisatie—8
2.2	Verantwoordelijkheden en sturingslijnen—8
2.3	Data en monitoring—10
3	Inzicht: energiebeoordeling en CO2 footprint—12
4	CO2-reductieplan: doelen en maatregelen—15
4.1	Reductiedoelstellingen en -maatregelen—15
4.2	Wagenpark—15
4.3	Zakelijk reizen—16
4.4	Hernieuwbare energie—17
4.5	Elektraverbruik—17
4.6	Gasverbruik—18
5	Voortgangsrapportage 2022—20
5.1	Wagenpark—20
5.2	Zakelijk reizen—20
5.3	Hernieuwbare energie—21
5.4	Elektraverbruik—22
5.5	Gasverbruik—23
6	Participatie: deelname aan en initiatie van initiatieven—26
6.1	Brede verantwoordelijkheid voor duurzaamheid—26
6.2	Initiatieven—26
6.3	Onderzoeken naar besparingen binnen de Belastingdienst—27
	Bijlage 1 Kruistabel—29
	Bijlage 2 Organisatorische grenzen ministerie van Financiën—30
	Bijlage 3 Taken en verantwoordelijkheden—35
	Bijlage 4 Kwaliteitsmanagementplan: Berekeningsmethodiek emissie-inventaris—36

1 Inleiding

Werken aan CO2-reductie

Nederland heeft de ambitie om de uitstoot van broeikasgassen met 49% te reduceren in 2030, en met 95% in 2050, ten opzichte van het niveau van 1990. Met het sluiten van het Klimaatakkoord eind 2019, is voor de periode tot 2030 het beleid vastgesteld om deze doelen te behalen. In het Klimaatakkoord is ook opgenomen dat de Rijksoverheid daarin een voorbeeldrol neemt met het verduurzamen van de bedrijfsvoering. Practice what you preach is daarbij het principe.

Ingegeven door het Klimaatakkoord, is het ministerie van Financiën in 2022 gestart met de implementatie van de CO2-Prestatieladder op niveau 3. Niveau 3 is het gebruikelijke instapniveau van de prestatieladder. Hierdoor krijgt het ministerie inzicht in de CO2-uitstoot van hun bedrijfsvoering, met name energie en zakelijke mobiliteit. In een later stadium wordt bij het doorgroeien naar hogere treden op de Ladder ook de inkoopketen en het effect van beleid op de CO2-uitstoot meegenomen.

Certificatie voor CO2-Prestatieladder

In maart van 2023 heeft het ministerie van Financiën, inclusief de uitvoeringsorganisaties Belastingdienst, Programma-DG Herstel en Inspectie Belasting, Toeslagen en Douane zich gecertificeerd voor de CO2-Prestatieladder op niveau 3.

Certificering voor de CO2-Prestatieladder is een aanvulling op het interne duurzaamheidsbeleid van het ministerie.

De CO2-Prestatieladder biedt als instrument een belangrijke basis voor het realiseren van de CO2-reductiedoelen van het ministerie van Financiën. In dit CO2-managementplan worden deze doelen, de CO2-footprint van het basisjaar en de maatregelen van het Ministerie van Financiën in beeld gebracht.

Dit CO2-managementplan bevat de CO2-reductiedoelen van het ministerie van Financiën in lijn met de rijksbrede doelen.

Daarnaast rapporteren we jaarlijks over de voortgang van de footprint en halfjaarlijks over de maatregelen aan het Bedrijfsvoeringsberaad. Hiermee wordt invulling gegeven aan de eisen van de CO2-Prestatieladder en wordt op een structurele wijze gewerkt aan het verduurzamen van de eigen bedrijfsvoering. Dit CO2-managementplan wordt jaarlijks bijgewerkt en gecommuniceerd.

Ontwikkelingen: Zet ook de knop om

Ons energieverbruik verandert. Gas en elektriciteit zijn duurder, waardoor de energierekening stijgt. Nederland moet minder afhankelijk worden van gas uit Rusland. Ook moeten we klimaatverandering tegengaan. Om al deze redenen is het belangrijk dat we meer energie besparen. Daarom lanceerde de Rijksoverheid op 2 april 2022 een landelijke publiekscampagne: 'Zet ook de knop om'. In deze campagne vragen we burgers, bedrijven en instellingen energie te besparen. Bijvoorbeeld door de verwarming twee graden lager te zetten, lichten uit te doen of de airco pas bij hogere temperaturen in te schakelen. Ook wij benutten deze mogelijkheden om gas te besparen in de bedrijfsvoering.

2 CO2 managementsysteem

2.1 Afbakening organisatie

De CO2-Prestatieladder op niveau 3 richt zich op de CO2-uitstoot van het energiegebruik van de eigen organisatie en de uitstoot van zakelijk reizen. Voorafgaand is gekeken welke onderdelen van het ministerie van Financiën binnen de scope van de CO2-Prestatieladder worden meegenomen. Bij het vaststellen van de organisatorische grenzen wordt binnen de GHG Protocol methode de 'Control Approach-methode' gehanteerd.

Het Mandaatbesluit Ministerie van Financiën 2020¹ en met name het Organisatiebesluit Ministerie van Financiën 2020² bieden de basis voor het overzicht van organisaties die aan het Ministerie van Financiën gerelateerd zijn waarover ook operationele zeggenschap bestaat, en die dus meegenomen dienen te worden binnen de scope voor de CO2-Prestatieladder.

De volgende onderdelen, diensten en inspecties behoren tot de Organisatorische Grenzen van het Ministerie van Financiën:

Dienstonderdelen binnen de scope van de CO2-Prestatieladder	Aantal fte (per 31-12-2022)
SG-cluster	1.292
Directoraat-Generaal Belastingdienst	25.323
Directoraat-Generaal Toeslagen	1.732
Directoraat-Generaal Douane	5.815
Directoraat-Generaal Fiscale zaken	215
Directoraat-Generaal Rijksbegroting	230
Generale Thesaurie	277
Inspectie Belasting, Toeslagen en Douane	21
Programma-DG Herstel ³	36
Totaal aantal fte	34.905

Deze medewerkers zijn gehuisvest in diverse (regionale) kantoren door heel Nederland, waaronder Den Haag, Utrecht, Apeldoorn.

Er zijn geen wijzigingen in de organisatorische grenzen ten opzichte van vorig jaar (CO2-managementplan 2021-2022).

Een uitgebreide beschrijving van de methode en resultaten is vastgelegd in bijlage 2 'Organisatorische grenzen ministerie van Financiën'.

2.2 Verantwoordelijkheden en sturingslijnen

In bijlage 3 is een overzicht opgenomen van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden, afgezet naar de jaarlijkse cyclus. Onderstaande geeft hierop een tekstuele toelichting.

¹ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0043022/2023-07-12/0>

² <https://wetten.overheid.nl/BWBR0043027/2023-07>

³ [Staatscourant 2022, 986 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen \(officiëlebekendmakingen.nl\)](https://www.staatscourant.nl/onderzoek-en-onderwijs/Overheid.nl-officiële-bekendmakingen-officiële-bekendmakingen.nl)

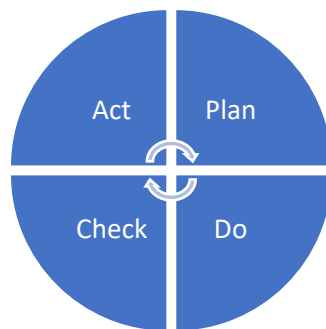
Binnen de stuurcyclus van het CO2-managementsysteem dat voor de CO2-Prestatieladder is ingericht, wordt de Deming-circle gevolgd om continue verbetering te borgen. In de fases van de cyclus zullen de volgende activiteiten worden uitgevoerd:

Plan: Beleidsdoelstellingen vastleggen, keuze maken voor CO2-reductiemaatregelen en deelname aan initiatieven (CO2-managementplan, communicatieplan).

Do: Uitvoeren van de plannen die gemaakt zijn in de vorige fase.

Check: Controleren of de plannen op de juiste manier zijn uitgevoerd (interne en externe audit). CO2-footprint en emissie-inventaris opstellen en periodieke rapportage schrijven.

Act: Beleid waar nodig bijstellen en bijsturen op maatregelen en doelstellingen; documenten overeenkomstig actualiseren.

Activiteit	Op te leveren document
Check	Organisatorische en operationele grenzen controleren
	Kwantificeringsmethode controleren
	Emissie-inventaris (CO2-footprint) opstellen
	Trends beschrijven voor emissie inventaris
	Voortgang reductiemaatregelen controleren
	Effectiviteit communicatie controleren
Act	Energiebeoordeling verslag actualiseren
	Communicatieplan actualiseren
	Kwaliteitsmanagement plan actualiseren
	Directiebeoordeling uitvoeren
Plan	CO2-management plan, maatregelen, initiatieven bijstellen
	Goedkeuren communicatieplan
	Goedkeuren kwaliteitsmanagement plan
Do	Uitvoeren acties/ maatregelen

De sturingscyclus en -structuur die ten behoeve van de CO2-Prestatieladder is ingericht, verandert niets aan de bestaande verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de verschillende organisatieonderdelen ten aanzien van maatregelen en overige acties. De structuur van de CO2-Prestatieladder voegt toe dat een en ander structureel en gestructureerd onder de aandacht wordt gebracht van de leiding van het ministerie van Financiën.

Sturing CO2-reductie

De plaatsvervangend Secretaris-Generaal (pSG) is eindverantwoordelijk voor het behalen van de duurzaamheidsdoelen voor het ministerie van Financiën, waaronder de doelstelling op het gebied van CO2-reductie. Het Bedrijfsvoeringsberaad (BVB) is de opdrachtgever. Het BVB is het overleg tussen de vertegenwoordigers van de DG's en het (P)SG-cluster, de directeur Bedrijfsvoering (Beleidsdepartement) en de directeur FEZ.

Het BVB bespreekt ten minste twee keer per jaar de voortgang die Financiën op dit terrein boekt. Besluiten over maatregelen worden genomen binnen de reguliere sturingslijnen.

De centrale departementale coördinatie rondom het thema duurzaamheid ligt bij de directie Bedrijfsvoering van het beleidsdepartement.

Uitvoering werkzaamheden CO2-Prestatieladder

De directeur Bedrijfsvoering van het ministerie van Financiën is verantwoordelijk voor de uitvoering van de werkzaamheden in het kader van de CO2-Prestatieladder. Voor de coördinatie en uitvoering van alle – aan de CO2-Prestatieladder gerelateerde – werkzaamheden is de duurzaamheidscoördinator van het beleidsdepartement Financiën verantwoordelijk. Er is periodiek overleg met de experts huisvesting en facilitair en de contractmanagers van het DBFMO-contract⁴ binnen het beleidsdepartement en met Rijksvastgoedbedrijf over de uitvoering van de reductiemaatregelen.

Het ministerie van Financiën heeft een deel van deze uitvoeringswerkzaamheden bij de Belastingdienst belegd. Hiervoor neemt binnen de Belastingdienst de directeur CFD⁵ verantwoordelijkheid. Bij de Belastingdienst zijn twee aspectmanagers duurzaamheid betrokken bij het formuleren ambities in de organisatie en de coördinatie van de uitvoering van de reductiemaatregelen. Hierover vindt periodiek overleg plaats met de duurzaamheidscoördinator van het ministerie van Financiën.

2.3 Data en monitoring

Alles valt of staat met goede data en monitoring. 'Meten is weten'. Alleen met de juiste gegevens kunnen maatregelen worden genomen en keuzes gemaakt om de doelstelling te bereiken. Door te meten aan de hand van verbruiksgegevens wordt gemonitord hoever het Ministerie van Financiën is in de realisatie van de ambities, en kunnen deze betrouwbare feiten ook worden gebruikt in de communicatie. De invoering van de CO2-Prestatieladder is hierbij een belangrijk instrument voor het Ministerie van Financiën.

Berekeningsmethodiek

Voor het kwantificeren van de CO2-uitstoot is gebruik gemaakt van een CO2-managementtool (Milieubarometer⁶) die voldoet aan de eisen van de CO2-Prestatieladder. In deze tool kunnen alle energiestromen worden ingevuld. Vervolgens worden de daarbij behorende CO2-emissies automatisch berekend en vergeleken met het basisjaar.

In het Kwaliteitsmanagementplan (bijlage 4) staat de methodiek voor het opstellen van de emissie-inventaris beschreven.

⁴ Design Build Finance Maintain Operate. Bij een DBFMO/PPS constructie is het beheer en onderhoud overgedragen aan het gegunde consortium dat hiervoor verantwoordelijk is. Het RVB is namens het Rijk de opdrachtgever en contracthouder.

⁵ Centrum voor Facilitaire Dienstverlening

⁶ Ontwikkeld door de Stichting Stimular

Monitoring

Als onderdeel van de stuurcyclus wordt jaarlijks de benodigde data verzameld om de emissie-inventaris en CO2-footprint op te stellen. Deze vormt input voor de periodieke rapportage, communicatie-uitingen, interne audit en directiebeoordeling. Ook wordt halfjaarlijks over de voortgang met betrekking tot de uitvoering van de maatregelen gecommuniceerd.

3 Inzicht: energiebeoordeling en CO2 footprint

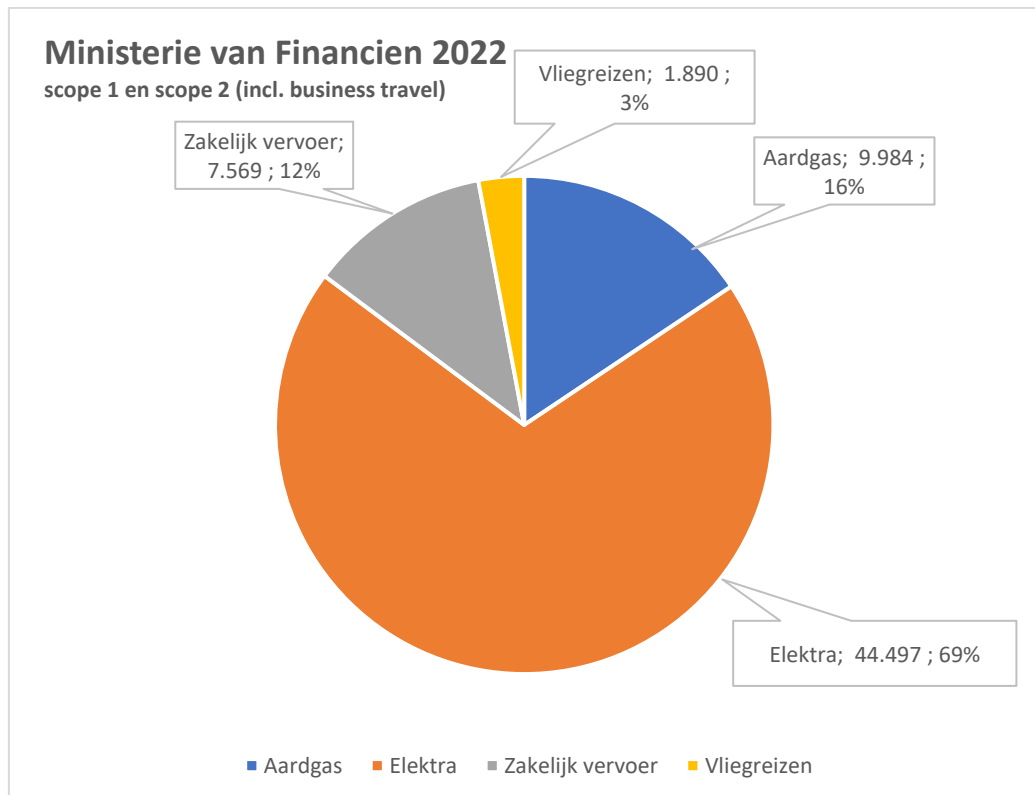
De uitstoot is onder te verdelen in direct verbruik (scope 1) en indirect verbruik (scope 2 en business travel). Direct verbruik is de CO2-uitstoot voortkomend uit verwarming (aardgas) en brandstof gebruik van het wagenpark. Indirect verbruik is de uitstoot van elektriciteitsverbruik, stadswarmte, zakelijke reizen met auto, openbaar vervoer en vliegreizen.

De basis voor de CO2-Managementrapportage is het berekenen van de CO2-uitstoot van de eigen organisatie en daarmee het vaststellen van de CO2-footprint. Deze is voor het eerst in 2018 opgesteld. Het jaar 2019 is het basisjaar en dient als nulmeting voor het CO2-beleid volgens de systematiek van de CO2-Prestatieladder.

In onderstaande figuur is de CO2-footprint 2022 van het ministerie van Financiën weergegeven.

In 2022 bedroeg de CO2-voetafdruk van het ministerie van Financiën 63.940 ton CO2. Dat is 13% lager dan onze CO2-uitstoot in het basisjaar 2019.

Footprint Ministerie van Financiën 2022 in ton CO2

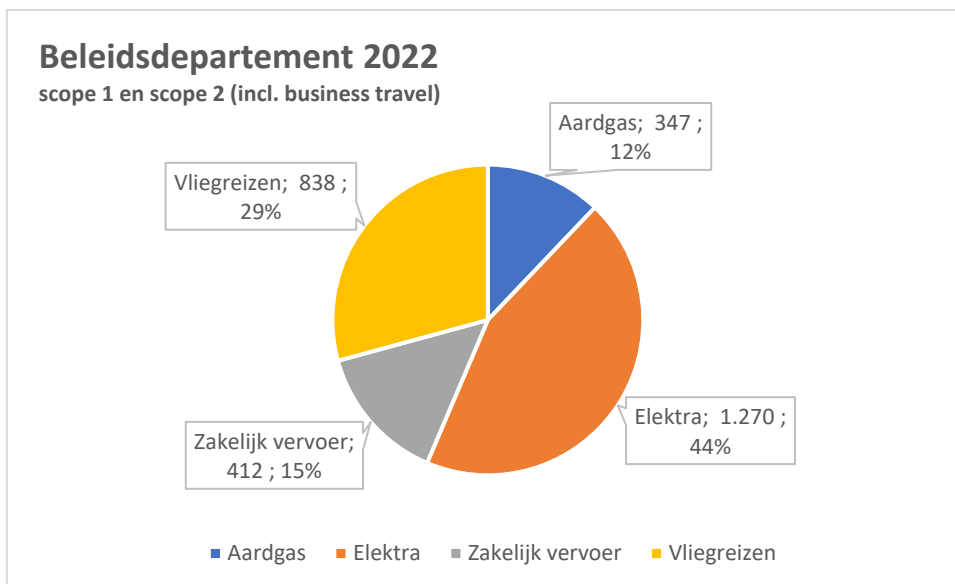
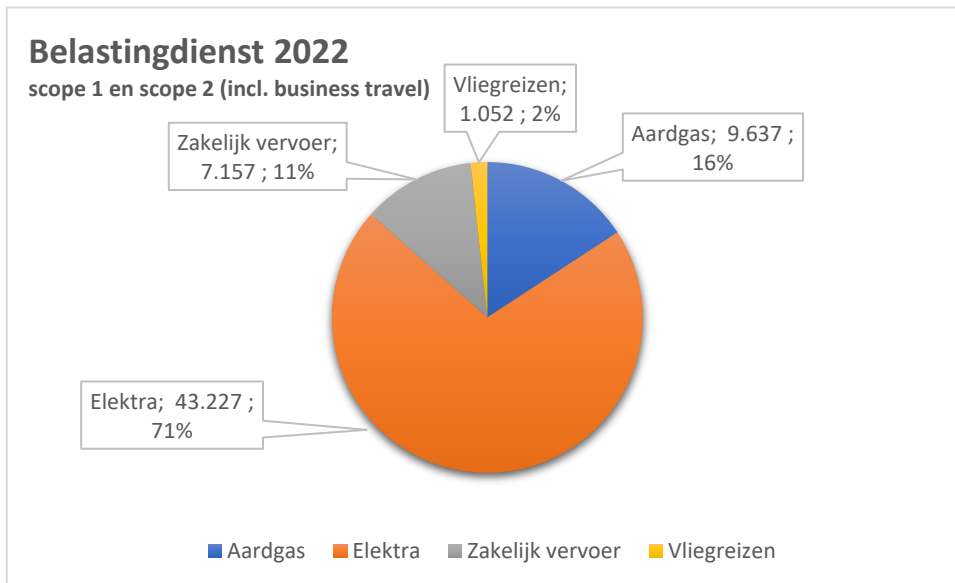
Bron: Milieubarometer ministerie van Financiën

Per categorie is de hoeveelheid in ton CO2 en het percentage ten opzichte van het totaal aan CO2-uitstoot in 2022 weergegeven.

De gegevens van het elektra en gasverbruik van Domein Roerende Zaken (twee opslaglocaties) zijn in bovenstaande figuur nog niet verwerkt. Deze gegevens zullen in het volgende CO2-managementplan worden verwerkt.

Categorie	Thema	Invoer	Eenheid	Ton CO2- eq.	Eenheid
Aardgas (scope 1)					
Aardgas voor verwarming	Brandstof & warmte	4.788.378	m3	9.984	ton CO2
				9.984	Totaal
Elektra (scope 2)					
Zelf opgewekte zonnestroom (PV)	Elektriciteit	509.500	kWh	0	ton CO2
Ingekochte elektriciteit	Elektriciteit	85.080.636	kWh	44.497	ton CO2
Waarvan groene stroom uit windkracht	Elektriciteit	79.169.696	kWh	0	ton CO2
				44.497	Totaal
Zakelijk vervoer (scope 1 en 2 en business travel)					
Personenwagen (in liters) benzine	Zakelijk verkeer	887.766	liter	2.472	ton CO2
Personenwagen (in liters) bio-ethanol	Zakelijk verkeer	53	liter	0	ton CO2
Personenwagen (in liters) diesel	Zakelijk verkeer	429.111	liter	1.400	ton CO2
Personenwagen (in liters) LPG	Zakelijk verkeer	20	liter	0	ton CO2
Personenwagen CNG (aardgas)	Zakelijk verkeer	260	kg	1	ton CO2
Elektrische auto's (laden op de zaak)	Zakelijk verkeer	1.265.143	kWh	662	ton CO2
Personenwagen waterstof (groen)	Zakelijk verkeer	60	kg	0	ton CO2
Fiets en lopen	Zakelijk verkeer	3.446.533	km	-	ton CO2
Gedeclareerde km privéauto's	Zakelijk verkeer	14.615.231	km	2.821	ton CO2
Openbaar vervoer mix	Zakelijk verkeer	13.188.297	Personen km	213	ton CO2
				7.569	Totaal
Vliegreizen (scope 2)					
Vliegreizen (in ton CO2)	Zakelijk verkeer			1.890	ton CO2
				1.890	Totaal
Totaal				63.940	

Onderverdeeld in Belastingdienst en beleidsdepartement ziet de CO2-footprint er als volgt uit:

Per categorie is de hoeveelheid in ton CO2 en het percentage ten opzichte van het totaal aan CO2-uitstoot in 2022 weergegeven.

4 CO2-reductieplan: doelen en maatregelen

4.1 Reductiedoelstellingen en -maatregelen

Nederland heeft de ambitie om de uitstoot van broeikasgassen met 49% te reduceren in 2030, en met 95% in 2050, ten opzichte van het niveau van 1990. De uiteindelijke ambitie van het Rijk is een klimaatneutrale bedrijfsvoering. Het Ministerie van Financiën wil deze ambitie uiterlijk in 2030 behalen. De focus ligt nu op 'vergroenen' en reduceren, later mogelijk op compenseren. Uiteraard gaat de insteek zijn om CO2-compensatie zoveel mogelijk te voorkomen, zodat er daadwerkelijke verduurzaming in de bedrijfsvoering plaatsvindt.

Bij het formuleren en vaststellen van de doelstellingen en de maatregelen voor het ministerie van Financiën zijn de rijksbrede doelstellingen en het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI) als basis gebruikt en ligt de focus op de grootste bronnen van CO2-uitstoot op Ministerie niveau. Dit zijn het wagenpark, zakelijk reizen en het energieverbruik. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen maatregelen die rijksbreed worden genomen en maatregelen die op concernniveau worden genomen.

De doelstellingen en de maatregelen die in het Bedrijfsvoeringsberaad zijn vastgesteld, zijn hieronder opgenomen. Per maatregel is waar mogelijk een schatting gegeven van de CO2-reductie op de totale CO2-footprint 2021 van het ministerie⁷.

4.2 Wagenpark

Doelstelling: In 2020 is het wagenpark 20% zero emissie, in 2028 100%

De Rijksoverheid heeft het doel gesteld dat het wagenpark in 2020 voor 20% uit zero-emissie voertuigen bestaat en in 2028 volledig zero emissie is. Ook wordt de hiervoor benodigde laadinfrastructuur bij rijksgebouwen en overige rijkskantoren en locaties gerealiseerd (circa 2.400 laadpunten).

Actuele maatregelen:

Soort	Maatregel	Tijdstip	Reductie t.o.v. totale CO2-footprint 2021
In 2020 is het wagenpark 20% zero emissie, in 2028 100%			
Mobiliteit	- Belastingdienst: 100% elektrificatie persoonsgebonden voertuigen;	2028	4% ⁸
	- Belastingdienst: Verkennen haalbaarheid en schaalbaarheid elektrificatie werkauto's; Dit valt onder de inkoopcategorie wagenpark en valt daarom buiten onze scope;	2023	
	- Belastingdienst: Verbeteren laadinfrastructuur voor werkauto's in samenwerking met RVB. Van de parkeerplaatsen wordt 4% uitgerust met	2030	

⁷ In 2024 zullen we op basis van de cijfers 2022/2023 de geschatte CO2-reductie per maatregel herijken.

⁸ CO2 managementplan 2021-2022: Aanname dat de helft van de voertuigen (benzine en diesel) persoonsgebonden auto's zijn. (2586 ton CO2 + 1558 Ton CO2)*0,5 = 2072 ton CO2

	laadpalen, dit is een doorlopend programma van RVB. Planning van de uitvoering ligt bij RVB.		
--	--	--	--

4.3 Zakelijk reizen

Doelstelling: Voor zakelijke reizen (incl. woon-werk verkeer) in 2030 50% CO₂-reductie t.o.v. 2016

De Rijksoverheid wil het zakelijke verkeer van alle rijksambtenaren verduurzamen. Het Rijk is sinds 2019 aangesloten bij Anders Reizen. Daarmee heeft het Rijk als doelstelling dat alle ministeries de CO₂-uitstoot van zakelijke mobiliteit voor 2030 halveren ten opzichte van 2016.

Met zakelijk reizen wordt het woon-werkverkeer en de reizen voor de werkgever inclusief vliegreizen bedoeld, per medewerker (fte).

Om deze doelen te realiseren is de Rijksoverheid onder meer gestart met een project gericht op autodelen, neemt initiatief bij de ontwikkeling van logistieke hubs op plekken waar er een concentratie van Rijksvastgoed is en zet haar personeelsregelingen in om duurzame mobiliteit te stimuleren.

Actuele maatregelen:

Soort	Maatregel	Tijdslijn	Reductie t.o.v. totale CO ₂ -footprint 2021
Voor zakelijke reizen (incl. woon-werk verkeer) in 2030 50% CO ₂ -reductie t.o.v. 2016			
Mobiliteit	<ul style="list-style-type: none"> - Introductie (binnen Belastingdienst) van circulaire, elektrische (circulaire) deelfietsen op 45 locaties, duurzame mobiliteit tussen kantoren wordt bevorderd; - Analyse van de vliegreizen, rijksbreed besparingsdoel vaststellen voor 2024; Dit wordt gekoppeld aan het landelijk programma Anders Reizen; - Onderzoek naar diverse mobiliteitshubs in grote steden (o.a. Apeldoorn); met andere bedrijven laadstations kunnen realiseren zodat je makkelijk naar je werkplek kan reizen. Bereikbaarheid vergroten voor elektrisch rijden; - Actie voor impact gedeclareerde km's met privéauto's waaronder stimuleren gebruik OV. Dit wordt meegenomen in de pilots voor verduurzaming van de Rijks-CAO; - Onderzoeken beschikbaar maken publieke vloot (deelmobiliteiten - Green Wheels). Deelname aan een pilot voor deelmodaliteiten. Pilot gaan we uitvoeren in 2024 (rijksbreed). De pilot gaat 1 jaar duren. Als het goed is gaat de ICBR dit jaar nog goedkeuring geven voor de pilot; - Nieuw contract voor de shuttlekaart inclusief app is inmiddels afgesloten. Met deze nieuwe app kun je inzicht krijgen in de CO₂-uitstoot van je reis (bewustwording). 	<p>Eind 2022 gerealiseerd</p> <p>2023-2024</p> <p>Eind 2024</p> <p>2023 – 2024</p> <p>2023-2025</p> <p>2023</p>	Niet bekend

Verduurzaming vliegreizen

In de cao Rijk is opgenomen dat dienstreizen (waaronder zakelijke vliegreizen) met een reistijd van 8 uur of minder met het openbaar vervoer moeten worden afgelegd. Minder vliegen doen we ook door het faciliteren van teleconferenties, webinars, videoconferenties en treinreizen.

Als we toch moeten vliegen, proberen we alleen nog economy class te vliegen. We nemen deel aan het KLM Corporate Sustainable Aviation Fuel (SAF) Programma. Daarnaast compenseren we de uitstoot van iedere gevlogen kilometer met Gold Standard certificaten. Zowel voor het compenseren met Gold Standard certificaten als voor onze deelname aan het SAF-programma van KLM geldt dat we hier geen reductie van onze CO₂-uitstoot voor inboeken. In onze CO₂-voetafdruk worden deze vliegreizen, ondanks compensatie, meegenomen als 'normale' vliegreizen. Dat is een voorschrift van de CO₂-Prestatieladder.

4.4 **Hernieuwbare energie**

Doelstelling: Streven naar 100% hernieuwbaar elektriciteit in 2030

In 2030 is deze energie 100% hernieuwbaar. Het Rijk koopt 100 procent groene stroom opgewekt door wind in (de afgelopen vijf jaar), maar daarvan komt een deel (51 procent) uit Europese windenergie.

In het Klimaatakkoord is afgesproken ernaar te streven dat 100 procent van het totale elektriciteitsverbruik door de Rijksoverheid in 2030 uit hernieuwbare elektriciteit bestaat. Verder is door de lidstaten van de Europese Unie (EU) afgesproken dat in 2030 minimaal 32 procent van de in de EU opgewekte energie (elektriciteit, gas en warmte) duurzaam moet zijn opgewekt.

De maatregelen voor deze doelstelling hangen samen met de maatregelen voor de doelstelling elektra (zie paragraaf 4.5): Gemiddeld 2% energiebesparing per jaar voor rijksgebouwen.

4.5 **Elektraverbruik**

Doelstelling: Gemiddeld 2% energiebesparing per jaar voor rijksgebouwen

Gemiddeld zal Financiën 2% energiebesparing per jaar realiseren voor de gebouwen. Het betreft hierbij het totale energiegebruik van de panden van Financiën inzichtelijk gemaakt in de CO₂-footprint.

De samenwerking met RVB is essentieel om onze doelen op het gebied van energiereductie te behalen.

Actuele maatregelen:

Soort	Maatregel	Tijdslijn	Reductie t.o.v. totale CO ₂ -footprint 2021
Elektriciteit 100% hernieuwbaar in 2030			
Gemiddeld 2% energiebesparing per jaar voor de rijksgebouwen			
Energie	<ul style="list-style-type: none"> - Ministerie van Financiën breed: Onderzoeken inkoop groene stroom in overleg met RVB of via GVO's; - Beleidsdepartement: Businesscase gebruik WKO-koude voor serverruimte KV7: business case is nog niet afgerond; - Beleidsdepartement: Onderzoek naar plaatsen zonnepanelen op het dak KV7: 	2023-2024 Eind 2023 Afgerond in 2023	-63% ¹⁰ nnb nvt

¹⁰ CO₂ managementplan 2021-2022: Alle grijze stroom wordt groen

Soort	Maatregel	Tijdlijn	Reductie t.o.v. totale CO2-footprint 2021
	deze maatregel wordt niet uitgevoerd (besluit RVB ⁹);		
	- Beleidsdepartement: Inventarisatie energiebesparende maatregelen op KV7 met terugverdientijd van 5 jaar of minder ihkv de energiebesparingsplicht (zie rvo.nl);	2023-2024	nvt
	- Beleidsdepartement: aanpassen van de schakeltijden van de luchtbehandelingskasten en onderzoek naar de mogelijkheden CO2 sturing 24-uursruimten;	2023-2024	nnb
	- Beleidsdepartement: vervangen van de verlichting in de gangen, toiletten en de parkeergarage op -1 voor Ledverlichting;	2023-2024	nnb
	- Belastingdienst: Plaatsen zonnepanelen dak Quintax Oost;	2024	-1% ¹¹
	- Belastingdienst: Modulair Solar overkapping parkeerterrein Quintax (22951). 1 á 1,5 MW piek;	2025	
	- Belastingdienst: Openen gebouw Fellenoord in Eindhoven (Energie neutraal: 488 zonnepanelen en WKO geplaatst) ter gedeeltelijke vervanging van Karelspoort Eindhoven;	Gerealiseerd: Openingsdatum: 1 juli 2022.	
	- Belastingdienst: Onderzoek naar plaatsen zonnepanelen Kantoorpand Burg van Lierplein Vlaardingen en JIC Schiphol via programma ZonOpDak;	Vraag staat nog uit	
	- Belastingdienst: Vervanging verlichting (circulaire Ledverlichting) WBC en Quintax binnen project groot onderhoud;	2024-2027	
	- Belastingdienst: Vervangen plafondeilanden datazalen Quintax;	Gerealiseerd in 2022	
	- Belastingdienst: Vervangen en verduurzamen luchtbehandelingsinstallatie Quintax Centrum;	2026	
	- Rijksacademie voor Financiën, economie en bedrijfsvoering: sluiting pand tussen kerst en oud en nieuw.	2023	

4.6 Gasverbruik

Doelstelling: Gasverbruik van alle rijksgebouwen met 30% afgenomen ten opzichte van 2019 en voor minimaal 50% afkomstig van hernieuwbare bronnen.

In 2022 is in Europees verband het plan 'Save gas for a safe winter' vastgesteld. Onderdeel hiervan is een gasreductie van 15 procent. Ook de Rijksoverheid levert hieraan een bijdrage.

In 2030 is het gasverbruik van het Rijk met 30% afgenomen en voor minimaal 50% afkomstig van hernieuwbare bronnen.

⁹ Om zonnepanelen te plaatsen dient de dakbedekking aangepast te worden. Dit is kostbaar en heeft geen prioriteit in het verduurzamen van de rijksbrede kantoorportefeuille. Ten opzichte van vele andere panden in de portefeuille van het Rijksvastgoedbedrijf is Korte Voorhout 7 met energielabel A++ een duurzaam pand.

¹¹ CO2 managementplan 2021-2022: Aanname: efficiëntie zonnepanelen = 85%
1 MWP = 850.000 kWh/ jaar

* 0,556 kg CO2/ kWh = 472ton CO2 = 1% van de totale footprint.

Zo is in de rijkskantoren onder andere de standaard temperatuur met twee graden verlaagd.

De samenwerking met RVB is essentieel om onze doelen op het gebied van energiereductie te behalen.

Actuele maatregelen:

Soort	Maatregel	Tijdljn	Reductie t.o.v. totale CO2-footprint 2021
Gasverbruik van alle rijksgebouwen met 30% afgenomen ten opzichte van 2019 en voor minimaal 50% afkomstig van hernieuwbare bronnen			
Verwarming	<ul style="list-style-type: none"> - Ministerie van Financiën breed: Met ingang van 2022 de 'zet de knop om' maatregel (standaardtemperatuur in kantoren naar 19 graden) doorgevoerd die gemiddeld zo'n 8% besparing zou kunnen opleveren; - Belastingdienst: Groot onderhoud en verduurzaming gebouw Noord Quintax, Apeldoorn (o.a. WKO); - Belastingdienst: Vervangen dakbedekking/dakisolatie Quintax Centrum; - Belastingdienst: Openen gebouw Fellenoord in Eindhoven (Energie neutraal: 488 zonnepanelen en WKO geplaatst); - Rijksacademie voor Financiën, economie en bedrijfsvoering: sluiting pand tussen kerst en oud en nieuw. 	2022-2030	-8% ¹²
		2023-2030	-1% ¹³
		2027	
		Gerealiseerd: Openingsdatum: 1 juli 2022 2023	
Verwarming en Energie	<ul style="list-style-type: none"> - Aanvullende maatregelen worden momenteel binnen de ICBR besproken (gedeeltelijk) sluiten van panden; - Pand 1 Karelspoort wordt afgestoten. 	2023/2024	
		De afstoot datum moet nog worden vastgesteld.	-3% ¹⁴

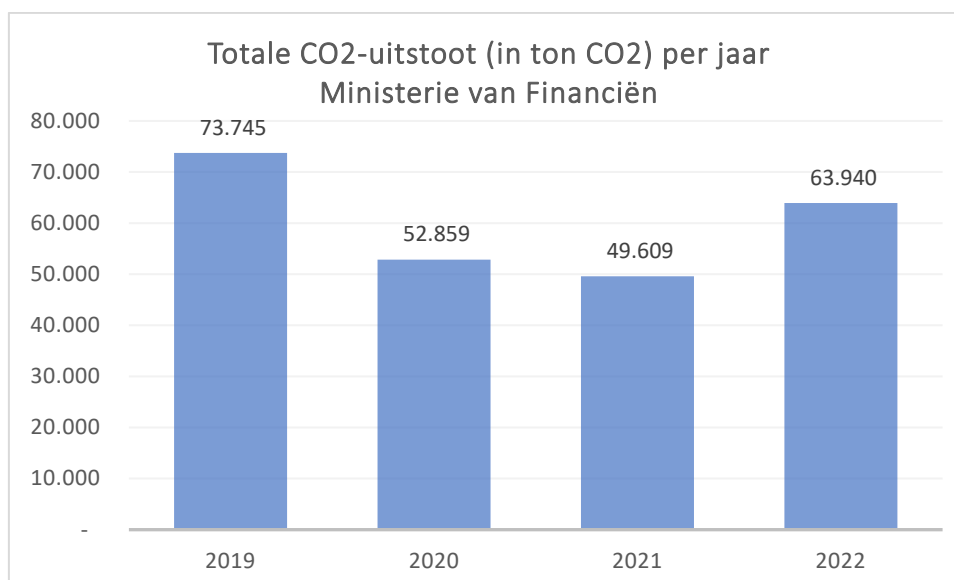
¹² CO2 managementplan 2021-2022: Geschat -8% van verwarming: 2021: 11623 ton CO2 *0,08 = 930 ton CO2 en in 2022 9637 ton CO2 *0,08 = 770 ton CO2

¹³ CO2 managementplan 2021-2022: Geen Gas meer in gebouw; -387.690 m3 gas (totaal laan van westenenk) * 1,884 kg CO2/ m3 = 730 ton CO2

¹⁴ CO2 managementplan 2021-2022: -1.940.907 kWh * 0,556 kg CO2 / kWh = 1.079 ton CO2; -331.891 m3 gas * 1,884 kg CO2 / m3 = 625 ton CO2. Is totaal 1.704 ton CO2

5 Voortgangsrapportage 2022

In 2022 bedroeg de CO2-voetafdruk van het ministerie van Financiën 63.940 ton CO2. Dat is 13% lager dan onze CO2-uitstoot in het basisjaar 2019.

Bron: Milieubarometer ministerie van Financiën

Hieronder worden de ontwikkelingen per doelstelling beschreven.

5.1 Wagenpark

De Rijksoverheid heeft het doel gesteld dat het wagenpark in 2020 voor 20% uit zero-emissie voertuigen bestaat en in 2028 volledig zero emissie is.

Voor 2020 is de doelstellingen behaald. Het betreft het persoonsgebonden wagenpark bij de Belastingdienst.

In 2022 is 30% van het persoonsgebonden wagenpark emissieloos¹⁵.

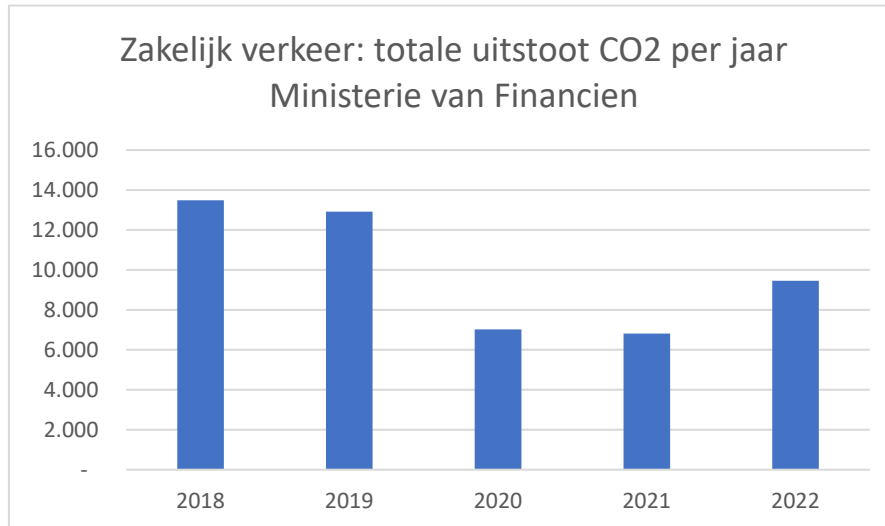
5.2 Zakelijk reizen

Het ministerie heeft ambitieuze doelen gesteld voor zakelijke reizen, waaronder woon-werkverkeer, met als streven om tegen 2030 een CO2-reductie van 50% ten opzichte van 2016 te behalen.

Als basis voor onze meetgegevens nemen we 2018. In dat jaar zijn we begonnen met het meten van onze CO2 impact volgens de milieubarometer. In onderstaande tabel wordt de impact van zakelijke mobiliteit per jaar weergegeven. We gaan ervan uit dat de gegevens over 2018 ongeveer vergelijkbaar zijn met 2016.

¹⁵ In derde kwartaal 2023 is 31,2 % emissieloos en gepland is dat in eerste kwartaal 2024 42,4% emissieloos is.

In 2022 is 30% CO2-reductie behaald ten opzichte van 2018.
In 2024 gaan we in samenwerking met de andere departementen de mogelijkheden inventariseren voor CO2-reductie op vliegreizen.

Bron: milieubarometer ministerie van Financiën (gehele ministerie)

5.3 **Hernieuwbare energie**

Het ministerie van Financiën streeft ernaar om tegen 2030 volledig gebruik te maken van hernieuwbare elektriciteit. Deze doelstelling is in lijn met de rijksbrede inzet om jaarlijks gemiddeld 2% energiebesparing in rijksgebouwen te realiseren. De maatregelen voor deze doelstelling hangen samen met de maatregelen voor doelstelling: Gemiddeld 2% energiebesparing per jaar voor rijksgebouwen.

Wat betreft de voortgang op hernieuwbare energie heeft het ministerie van Financiën contracten met energieleverancier die 100% groene stroom leveren aan de kantoorpanden.

Vanuit de eisen van de CO2-Prestatieladder telt enkel Nederlandse opgewekte energie mee in de CO2-reductie. We hebben nog onvoldoende inzicht in de oorsprong van de groene stroom waardoor de CO2-reductie hiervan niet meegeteld kan worden in de totale CO2-uitstoot.

Van de totale ingekochte elektra van het ministerie van Financiën in 2022 is 93% groene stroom uit windkracht. Ook wekt het ministerie van Financiën zelf energie op met zonnecellen (509.500 kWh). Dit is stroom die meetelt als stroom zonder CO2-uitstoot of milieubelasting.

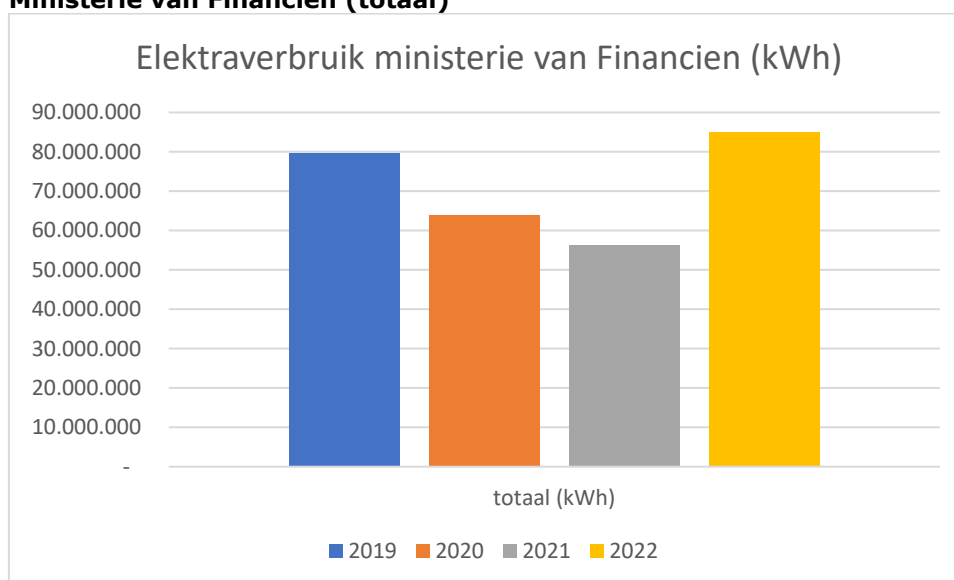
In 2024 gaan we samen met Rijksvastgoedbedrijf nader onderzoeken in hoeverre we met de ingekochte groene energie onze CO2-uitstoot kunnen reduceren (garanties van oorsprong in Nederland) volgens de eisen van de CO2-Prestatieladder en/of we op een andere wijze moeten compenseren.

5.4 Elektraverbruik

De Rijksoverheid heeft het doel gesteld dat gemiddeld 2% per jaar aan energie wordt bespaard voor rijksgebouwen. Het ministerie van Financiën heeft zich aan deze doelstelling gecommitteerd.

Het elektriciteitsverbruik is in 2022 op totaalniveau met 7% gestegen ten opzichte van 2019 en loopt in dat jaar niet in lijn met de gestelde doelstelling. Deze stijging vraagt een nadere toelichting. Hieronder hebben we naast de totaalgrafiek ook de grafieken weergegeven voor de Belastingdienst en het beleidsdepartement (inclusief Rijksacademie).

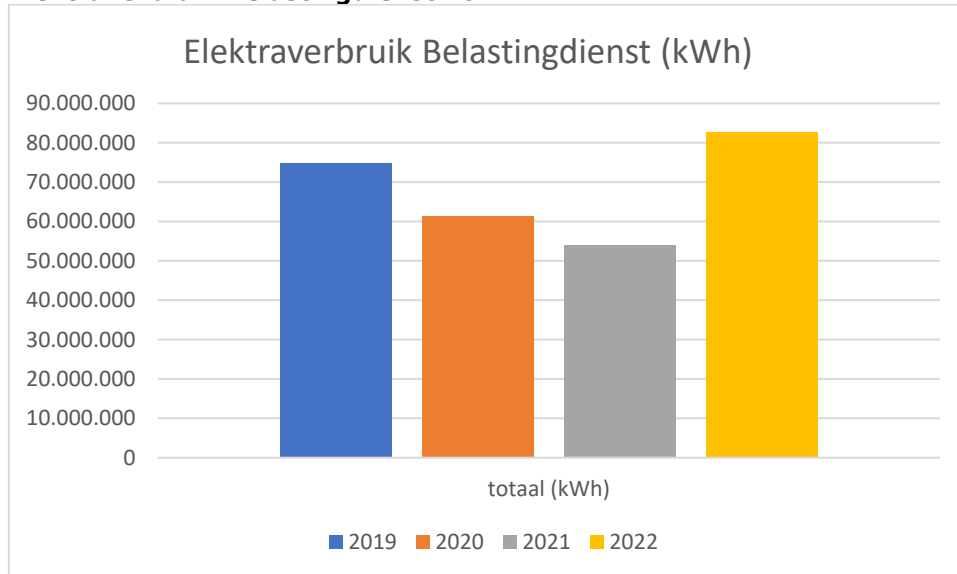
Ministerie van Financiën (totaal)

*Bron: milieubarometer ministerie van Financien (gehele ministerie)
De gegevens voor het elektraverbruik van Domein Roerende Zaken (twee opslaglocaties) zijn in bovenstaande figuur nog niet verwerkt.*

Belastingdienst

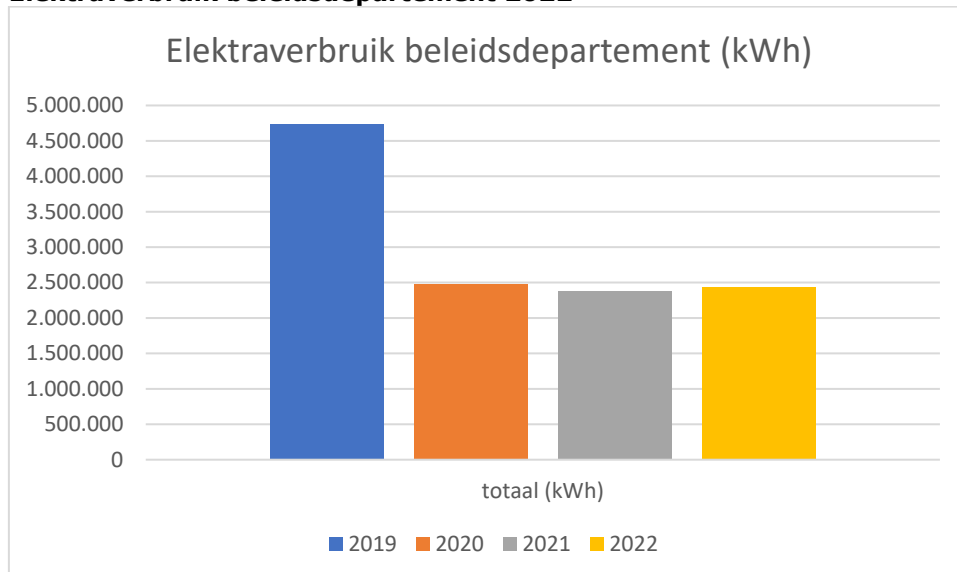
Het elektriciteitsverbruik van de Belastingdienst is in 2022 met 10% gestegen ten opzichte van 2019 en loopt in dat jaar niet in lijn met de gestelde doelstelling. In 2022 werkten meer mensen op de kantoren van de Belastingdienst dan in voorgaande jaren. Ook verbruikt het datacenter veel elektra. Eind 2023-begin 2024 gaan we nader onderzoek uitvoeren naar de oorzaken van de stijging en of aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn. De al geplande maatregelen voor verduurzaming van de panden van de Belastingdienst in 2024-2026 kunnen leiden tot een daling in elektraverbruik.

Elektraverbruik Belastingdienst 2022

Bron: milieubarometer ministerie van Financiën-Belastingdienst

Beleidsdepartement (inclusief Rijksacademie).

Het elektriciteitsverbruik van het beleidsdepartement is in 2022 met 95% gedaald ten opzichte van 2019. Dit heeft o.a. te maken met besparingen door aanpassingen van kloktijden op verlichting en luchtbehandelingskasten en de uitrol van ledverlichting in de parkeergarage, gangen en toiletten in het kantoorpand Korte Voorhout 7.

Elektraverbruik beleidsdepartement 2022

Bron: milieubarometer ministerie van Financiën-beleidsdepartement

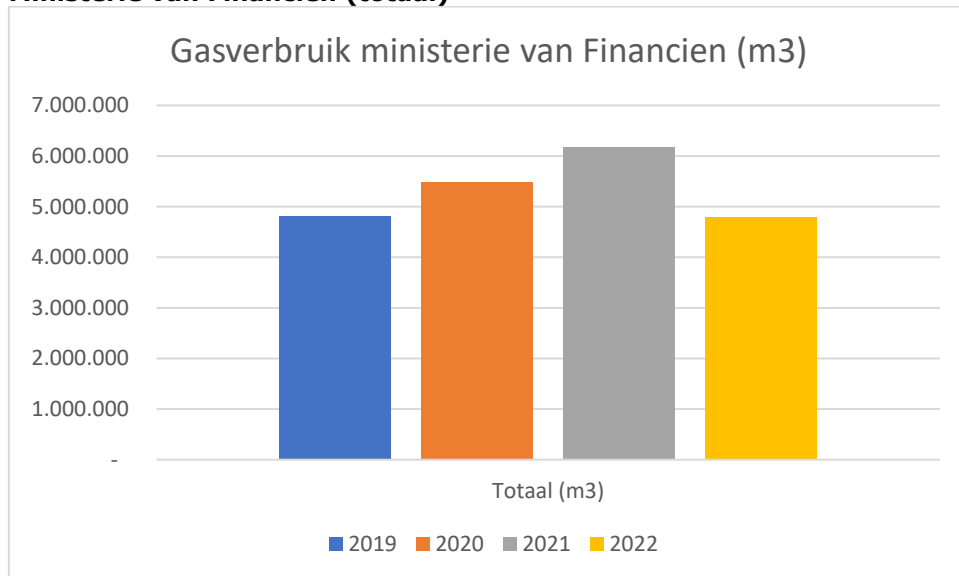
5.5**Gasverbruik**

De Rijksoverheid heeft het doel gesteld dat het gasverbruik van alle rijksgebouwen in 2030 met 30% is afgenomen ten opzichte van 2019 (dit komt neer op ongeveer 2,5% besparing per jaar) en voor minimaal 50% afkomstig is van hernieuwbare

bronnen. Het ministerie van Financiën heeft zich aan deze doelstelling gecommitteerd.

Het gasverbruik is in 2022 met 1% gedaald ten opzichte van 2019. Hieronder hebben we dit nader toegelicht door naast de totaalgrafiek ook de grafieken weer te geven voor de Belastingdienst en het beleidsdepartement (inclusief Rijksacademie) met een nadere toelichting.

Ministerie van Financiën (totaal)

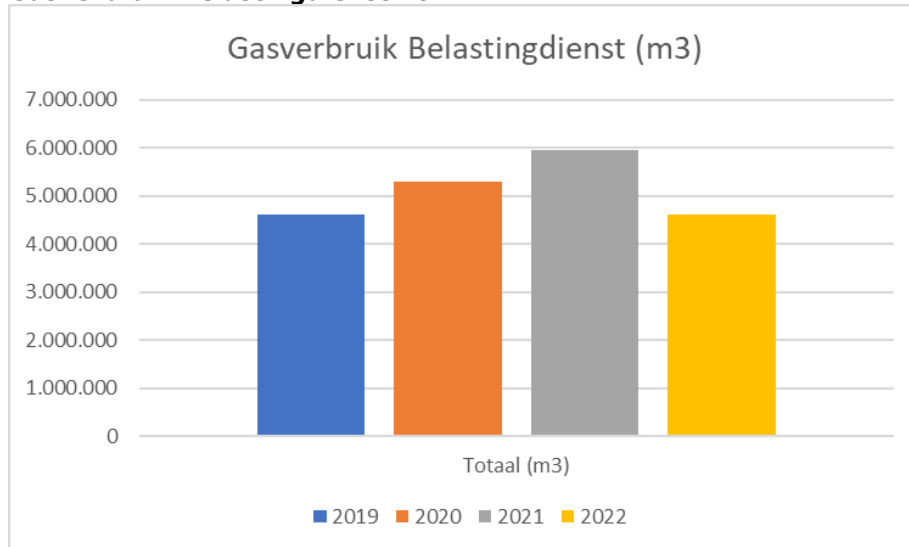
*Bron: milieubarometer ministerie van Financiën (gehele ministerie)
De gegevens voor het gasverbruik van Domein Roerende Zaken (twee opslaglocaties) zijn in bovenstaande figuur nog niet verwerkt.*

Belastingdienst

Bij de Belastingdienst is het gasverbruik in 2022 op hetzelfde niveau gebleven ten opzichte van 2019 en met 22% gedaald ten opzichte van 2021. Dit komt onder andere door de verduurzaming van een aantal kantoorpanden van de Belastingdienst en de maatregel waarbij de standaardtemperatuur in alle kantoorpanden op 19 graden is gezet ('zet de knop om').

Een aantal al geplande maatregelen voor verduurzaming van de panden in 2024-2030 kunnen leiden tot een verdere daling in gasverbruik.

Gasverbruik Belastingdienst 2022

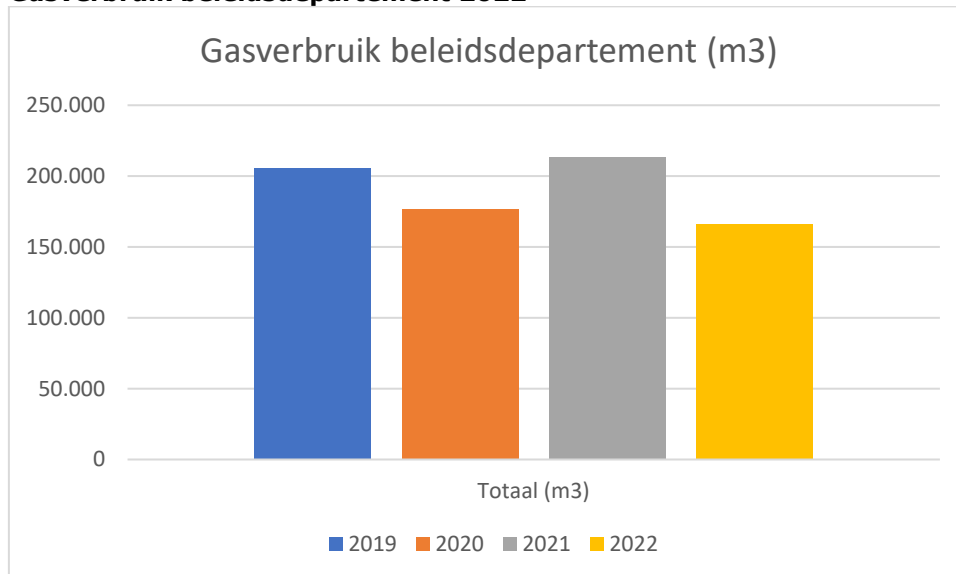
Bron: milieubarometer ministerie van Financiën-Belastingdienst

Beleidsdepartement (inclusief Rijksacademie)

Bij het beleidsdepartement is het gasverbruik in 2022 gedaald met 19% ten opzichte van 2019 en met 22% gedaald ten opzichte van 2021.

Duurzaamheidsmaatregelen als de warmte-koude-opslag, warmtepomp en standaardtemperatuur naar 19 graden hebben hieraan bijgedragen.

Gasverbruik beleidsdepartement 2022

Bron: milieubarometer ministerie van Financiën-beleidsdepartement

6 Participatie: deelname aan en initiatie van initiatieven

6.1 Brede verantwoordelijkheid voor duurzaamheid

Duurzaamheid is een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de gehele organisatie van Financiën. Het is belangrijk deze bewustwording met elkaar af te spreken.

Naast maatregelen om de reductiedoelstellingen te halen worden ook initiatieven binnen de dienstonderdelen genomen om bewustwording, draagvlak en kennis te vergroten onder de medewerkers. Daarmee wordt benadrukt dat de eigen invloed van de medewerkers groot is: iedereen kan een steentje bijdragen, bijvoorbeeld door hoe je kiest te reizen en door hoe de gebouwen worden gebruikt.

6.2 Initiatieven

Onderdeel voor de certificering voor de CO2-Prestatieladder is deelname aan, of het initiëren van samenwerking. Ook verandering van en kennisdeling in de keten en of sector waarin de organisatie zich bevindt, maakt er deel van uit. Het ministerie doet mee aan de volgende initiatieven:

Denk Doe Duurzaam

Het rijksbrede programmateam Denk Doe Duurzaam helpt de transitie naar een duurzame bedrijfsvoering van het Rijk. Ze organiseren samenwerking, bieden inzicht in de voortgang, faciliteren doorbraken, inspireren en activeren via communicatie. Daardoor kunnen onze beleids- en uitvoeringpartners en (bestuurlijk) opdrachtgevers de duurzaamheidsdoelen beter, sneller en gemakkelijker halen en draagt de Rijksbedrijfsvoering voortaan standaard bij aan een socialere en duurzamere samenleving. Het ministerie neemt deel aan de door dit programma georganiseerde duurzaamheidscoördinatorenoverleggen en werkbezoeken. Ook werken we samen met Denk Doe Duurzaam in de communicatie over verduurzaming.

Community of Practice CO2-Prestatieladder (CoP)

PIANOO heeft in opdracht van BZK DGDOO een CoP opgericht waarin medewerkers van alle ministeries maandelijks kennis en ervaringen uitwisselen om de CO2-Prestatieladder te implementeren. Het Programma is van en voor de leden, die daarin elk hun bijdragen leveren. Ook SKAO¹⁶ is aangesloten bij dit overleg. De CoP is gestart op 1 maart 2021 en het ministerie van Financiën heeft daarin vanaf het begin geparticipeerd.

Energie Rijk Den Haag (ERDH)¹⁷

EnergieRijk Den Haag is een samenwerkingsverband tussen het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, gemeente Den Haag en provincie Zuid-Holland. Dit is de eerste concrete gebiedsgerichte aanpak van de energietransitie door drie bestuurslagen in samenwerking met diverse andere (semi-) overheden zoals de SER, de Politie, de Raad voor de Rechtspraak, Unie van Waterschappen, Bank Nederlandse Gemeenten, diverse Hoge Colleges van Staat en de private

¹⁶ Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden & Ondernemen (SKAO) is de onafhankelijke eigenaar en beheerder van de CO₂-Prestatieladder

¹⁷ [Home | Energierijk Den Haag](#)

partijen BAM, Facilicom Groep en **Safire**¹⁸. De partners van EnergieRijk Den Haag willen graag vooruitlopen op deze doelstelling en 30 overheidsgebouwen in een straal van één vierkante kilometer rondom station Den Haag Centraal zo verduurzamen, dat de gebouwen in 2040 klimaatneutraal zijn. Het gaat onder meer om het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, het **Ministerie van Financiën**, het Provinciehuis en het Stadhuis van Den Haag.

Rijk Circulair

Rijk Circulair is een initiatief dat rijksambtenaren verbindt, die zich inzetten voor het circulair maken van onze eigen bedrijfsvoering en inkoop. Het doel is om concrete stappen te zetten richting het doel van 50% minder primaire grondstoffen en een klimaatneutrale rijksbedrijfsvoering in 2030, door van elkaar te leren, elkaar te inspireren en samen te komen tot praktische oplossingen. Rijk Circulair werkt langs drie pijlers: bouwen van een community, opzetten van monitoring/instrumenten en inrichting van de organisatie. Het netwerk is geïnitieerd door I&W en werkt nauw samen met het rijksbrede programma Denk Doe Duurzaam. Vanuit het ministerie van Financiën zijn wij aangesloten bij dit netwerk.

Als een van de vier concerndienstverleners (CDV's) van het Rijk – werkt de Belastingdienst hieraan met FMHaaglanden, de Dienst Justitiële Inrichtingen en Rijkswaterstaat. Dat doen zij samen met de inkoopcategorie Werkplekomingeving.

Bewustwording

Opleiding

De opleiding van de Belastingdienst 'Duurzaam werken doe je samen' is gereed en zal vanaf oktober 2023 worden aangeboden aan alle IV-medewerkers. De 1,5 uur durende opleiding kan online worden gevolgd en heeft als doel om het bewustzijn en de betrokkenheid van IV-medewerkers op het gebied van duurzaamheid te vergroten. De opleiding geeft inzicht in de klimatologische ontwikkelingen en is verrijkt met een aantal quizzes, een escaperoom en een prijsvraag waarbij medewerkers duurzame ideeën kunnen aandragen. De opleiding zal begin 2024 tussentijds worden geëvalueerd en kan na een aantal aanpassingen ook breder binnen de Belastingdienst worden aangeboden.

Intranet

In de Nationale Klimaatweek is de nieuwe intranetpagina *Duurzaam werken doe je samen* bij de Belastingdienst gelanceerd. Het doel van de pagina is om medewerkers te informeren over duurzame initiatieven binnen en buiten de Belastingdienst. Ook worden er tips en ervaringen gedeeld zodat medewerkers ook zelf aan de slag kunnen gaan om hun eigen omgeving duurzamer te maken.

Voor het beleidsdepartement is de overzichtspagina Duurzaamheid Bedrijfsvoering nog in ontwikkeling.

6.3 Onderzoeken naar besparingen binnen de Belastingdienst

Proof of Value

Binnen Belastingdienst/Informatievoorziening (IV) is er een Proof of Value (PoV) uitgevoerd op het optimaliseren van het energie- en licentiegebruik. Uit de PoV is gebleken dat er winst te behalen valt bij een betere afstemming tussen hardware in het datacenter. Dit vraagt wel nader onderzoek naar onder meer de onderlinge verbondenheid tussen de hardware. Dit onderzoek wordt vervolgd met het project

¹⁸ Vanaf 2007-2008 is voor het gebouw Korte Voorhout 7 een DBFMO-contract afgesloten met Safire. De Rijksvastgoedbedrijf is namens de Staat eigenaar van het gebouw KV7. Financiën is gebruiker en huurder van het pand.

'rightsizing'. Door het correct dimensioneren (rightsizen) worden resources vrijgemaakt, waarmee de capaciteit van het datacenter wordt verlengd. Dit heeft een positief effect op duurzaamheid/verlaging energieverbruik. In een later stadium van het onderzoek kan worden aangegeven wat de concrete omvang van dit effect is.

DCIM

Daarnaast wordt momenteel DCIM-tooling geïmplementeerd. DCIM (Data Center Infrastructure Management) tooling geeft gedetailleerd inzicht in het energieverbruik van de datacenters. Dit inzicht helpt om gericht concrete doelstellingen op diepere niveaus te kunnen formuleren ten aanzien van energiebesparingen. De planning is dat de tooling eind 2023 geïmplementeerd is.

Lifecyclemanagement

In het datacenter is de vervanging van Cisco-switches in gang gezet. Door inzet van efficiëntere apparatuur zijn er minder switches nodig (van 606 naar 278 switches) met als resultaat dat er een lager energieverbruik (power reductie van 71%) wordt verwacht. Op jaarbasis wordt de besparing ingeschat op 1 MWh. De implementatie is nog niet afgerond en loopt nog door in 2024.

Met Apple is verkend of er een mogelijkheid is om apparaten te huren in plaats van te kopen. Tot op heden worden apparaten gekocht en na drie jaar afgevoerd naar en vernietigd door Domeinen Roerende Zaken. Door de apparaten te huren worden de apparaten na 3 jaar gebruik weer ingeleverd bij de leverancier. Apparaten die in goede staat verkeren krijgen een nieuwe eigenaar en anders wordt het apparaat verantwoord gedemonteerd waarbij herbruikbare materialen opnieuw worden ingezet. De kosten voor huur ten opzichte van koop zijn lager en ook de duurzame winst is aanzienlijk groter bij huur. Momenteel wordt inzichtelijk gemaakt welke aanpassing er in SAP nodig is om deze wijziging door te voeren.

Bijlage 1 Kruistabel

§ 9.3.1 ISO 14064-1		Locatie
a	Description of the reporting organization	Zie hoofdstuk 2.1 Afbakening van de organisatie
b	Person or entity responsible for the report	Duurzaamheidscoördinatoren van het beleidsdepartement en de Belastingdienst
c	Reporting period covered	2022, zie hoofdstuk 3 CO2-footprint basisjaar 2022
d	Documentation of organizational boundaries	Zie hoofdstuk 2.1 Afbakening van de organisatie
e	Documentation of reporting boundaries, including criteria determined by the organization to define significant emissions	Zie hoofdstuk 2.1 Afbakening van de organisatie
f	Direct GHG emissions, quantified separately for CO ₂ , CH ₄ , N ₂ O, NF ₃ , SF ₆ and other appropriate GHG groups (HFC's, PFC's, etc.), in tonnes of CO ₂ e	Zie hoofdstuk 3 CO2-footprint basisjaar 2022
g	A description of how biogenic CO ₂ emissions and removals are treated in the GHG inventory and the relevant biogenic CO ₂ emissions and removals quantified separately in tonnes of CO ₂ e	Er wordt geen gebruik gemaakt van Biomassa.
h	If quantified, direct GHG removals, quantified in tonnes of CO ₂ e	Binnen de organisatie wordt geen CO ₂ opgenomen.
i	Explanation for the exclusion of any significant GHG sources or sinks from the quantification	GHG-emissies voortkomend uit airconditioning worden niet meegenomen.
j	Quantified indirect GHG emissions separated by category in tonnes of CO ₂ e	Zie hoofdstuk 3 CO2-footprint basisjaar 2022 en milieubarometer.
k	The historical base year selected and the base-year GHG inventory	Zie hoofdstuk 3 CO2-footprint basisjaar 2022
l	Explanation of any change to the base year or other historical GHG data or categorization and any recalculation of the base year or other historical GHG inventory (6.4.1.), and documentation of any limitations to comparability resulting from such recalculation	Er zijn geen wijzigingen geweest in het basisjaar of historische data.
m	Reference to, or description of, quantification approaches, including reasons for their selection	Het Handboek 3.1 zoals uitgegeven door de SKAO vormt de basis voor de kwantificeringsmethode aangezien deze Emissie-Inventaris onderdeel vormt van een CO ₂ -Prestatieladder certificering.
n	Explanation of any change to quantification approaches previously used	De kwantificeringsmethode is in de afgelopen periode niet gewijzigd.
o	Reference to, or documentation of, GHG emission or removal factors used	De actuele lijst met Emissiefactoren is te vinden het portaal van de Milieubarometer.
p	Description of the impact of uncertainties on the accuracy of the GHG emissions and removals data per category	Zie bijlage 1: Methodiek voor de emissie inventaris
q	Uncertainty assessment description and results	Jaarlijkse rapportage op de voortgang.
r	A statement that the GHG report has been prepared in accordance with this document	Deze emissie-inventaris is opgesteld volgens § 9.3.1 uit de ISO 14064-1.
s	A disclosure describing whether the GHG inventory, report or statement has been verified, including the type of verification and level of assurance achieved	De Emissie-inventaris wordt bij de externe audit geverifieerd
t	The GWP values used in the calculation, as well as their source. If the GWP values are not taken from the latest IPCC report, include the emissions factors or the database reference used in the calculation, as well as their source	De gebruikte GWP-waarden zijn afkomstig uit het laatste IPCC-rapport (indien dit niet het geval is, dan de emissiefactoren of de databasereferentie opnemen die in de berekening gebruikt zijn, evenals hun bron).

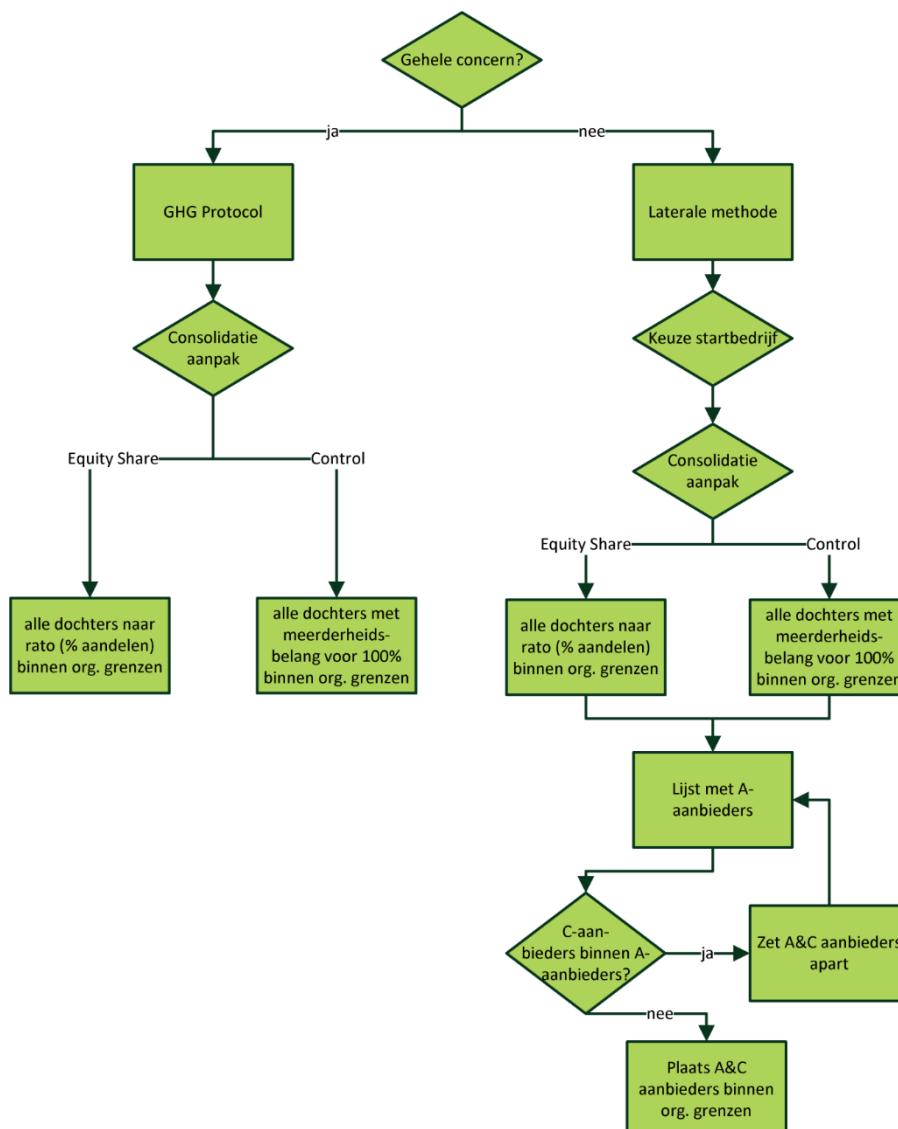
Bijlage 2 Organisatorische grenzen ministerie van Financiën

Inleiding

In deze bijlage beschrijven we de methodiek van de CO2-Prestatieladder voor het vaststellen van de organisatorische grenzen (Hoofdstuk 2). In Hoofdstuk 3 worden aan de hand van de toepassing van deze methodiek - de organisatorische grenzen van het Ministerie van Financiën vastgesteld. In Hoofdstuk 4 is een begrippenlijst opgenomen.

2. Methodiek voor het vaststellen van de organisatorische grenzen

De CO2-Prestatieladder (ook wel De Ladder genoemd) hanteert een vastomlijnde methodiek ten behoeve van het vaststellen van de organisatorische grenzen van een organisatie. Om de organisatorische grenzen te bepalen, worden de regels uit het Handboek CO2-Prestatieladder 3.1 en het Greenhouse Gas Protocol ("GHG Protocol") gevolgd. In onderstaande figuur staat beschreven welke keuzes men tegenkomt bij het bepalen van de grens.

2.1 Twee te hanteren methodes

De eerste vraag die gesteld moet worden bij het afbakenen van de organisatorische grenzen, is of het gehele 'concern' meegenomen wordt. Wanneer het hele concern wordt meegenomen, zal het GHG Protocol als uitgangspunt genomen moeten worden. Wanneer niet het gehele concern wordt meegenomen, dan dient de Laterale methode toegepast te worden.

2.1.1 GHG Protocol methode

Wanneer het hele concern wordt meegenomen, zal het GHG Protocol als uitgangspunt genomen moeten worden. Er zijn twee richtingen te kiezen:

- **'Equity Share Approach'**: komt overeen met de aanpak voor financiële verslaglegging. In dat geval moeten alle dochteronderdelen van het concern naar rato van het financiële aandeel in die onderneming worden meegenomen in de footprint.
- **'Control Approach'**: bij deze aanpak worden alleen de dochterondernemingen meegenomen waar het concern controle over heeft. Dit belang kan zowel financieel (een meerderheidsbelang) als operationeel (beslissingsbevoegdheid) zijn. Hier zal een keuze in gemaakt moeten worden. De onderdelen waarover controle bestaat, moeten allemaal voor 100% meegenomen worden binnen de organisatorische grenzen.

Doorgaans is de 'control approach' de aanpak die van beiden het minst ingewikkeld is. Bij deze aanpak hoeft alleen de CO2-uitstoot van de bedrijven bepaald te worden waarin het bedrijf een meerderheidsbelang heeft of beslissingsbevoegdheid voor heeft. Bij de 'equity share approach' zal de uitstoot van alle onderliggende bedrijven bepaald moeten worden, en van die uitstoot zal een deel op de CO2-balans komen te staan. Het inventariseren zal dus vooral meer tijd kosten en veel omvangrijker zijn. Daarnaast betekent de 'control approach' dat er voor de organisatieonderdelen die de footprint bestrijkt ook daadwerkelijk een reductiebeleid geformuleerd kan worden, omdat er zeggenschap is over deze onderdelen. De meeste bedrijven die op de CO2-Prestatieladder staan hebben gekozen voor de 'control approach'.

2.1.2 Laterale methode

Wanneer een dochtermaatschappij van een concern een laddercertificaat wil behalen, wordt de laterale methode van toepassing verklaard. In dat geval zullen de A&C-aanbieders meegenomen moeten worden in de organisatorische grenzen. Een A&C-aanbieder is een aanbieder/leverancier die binnen hetzelfde concern valt en binnen de groep met aanbieders valt die samen verantwoordelijk zijn voor tenminste 80% van de inkoopomzet. De laterale methode beschrijft hoe dit bepaald wordt.

3. Vaststellen organisatorische grenzen Ministerie van Financiën

De certificering van het Ministerie van Financiën is van toepassing op het hoogste organisatieniveau. In de termen van de Ladder wordt dus voor het ministerie het hele 'concern' meegenomen. Daarmee is de GHG Protocol methode van toepassing, de laterale methode is niet van toepassing.

Bij het vaststellen van de organisatorische grenzen wordt binnen de GHG Protocol methode de 'Control Approach-methode' gehanteerd: alle onderdelen waarover zeggenschap bestaat, worden meegenomen binnen de boundary. Bij overheden in het bijzonder zijn er vaak veel partijen waarmee een financiële relatie bestaat, maar waar operationele zeggenschap ontbreekt. Om deze reden is gekozen om ook voor het Ministerie van Financiën de operationele zeggenschap methode te volgen.

3.1 Mandaatbesluit en Organisatiebesluit als basis

Het Mandaatbesluit Ministerie van Financiën 2020¹⁹ en met name het Organisatiebesluit Ministerie van Financiën 2020²⁰ bieden de basis voor het overzicht van organisaties die aan het Ministerie van Financiën gerelateerd zijn waarover ook operationele zeggenschap bestaat, en die dus meegenomen dienen te worden binnen de scope voor de CO2-Prestatieladder.

Hierin zijn de volgende onderdelen, diensten en inspecties benoemd: Cluster Secretaris-Generaal (SG-Cluster), Belastingdienst (DGDB), Toeslagen (DGTSL), de Douane (DGD), Fiscale Zaken (DGFZ), Rijksbegroting (DGRB), Generale Thesaurie (GT), Inspectie Belasting, Toeslagen en Douane (IBTD) en Programma-DG Herstel²¹.

3.2 Verbonden partijen

Naast de eigen ministeriële kernorganisatie kent het Ministerie van Financiën, net als andere ministeries, een scala aan Verbonden Partijen: organisaties die binnen een aparte rechtspersoon of samenwerkingsvorm een publieke taak of doelstelling uitvoeren, meestal in samenwerking met andere publieke of private partijen. Deze Verbonden Partijen zijn onderling heel verschillend.

Om vast te stellen of er Verbonden Partijen zijn die volgens de methodiek van de CO2-Prestatieladder onderdeel zouden moeten uitmaken van de organisatorische grenzen van het Ministerie van Financiën, is een analyse uitgevoerd naar deze Verbonden Partijen. In de analyse is gekeken naar de mate van operationele zeggenschap die het ministerie heeft. Deze analyse is uitgevoerd op basis van 'Het Register van Overheidsorganisaties'²² en het Jaarverslag Beheer Staatsdeelnemingen²³.

Voor de Verbonden Partijen geldt dat deze – allen - niet worden meegenomen vanwege het ontbreken van operationele zeggenschap. Het betreft diverse typen Verbonden Partijen, die ieder vanwege eigen redenen, niet kunnen worden meegenomen binnen de organisatorische grenzen. Hieronder volgt het overzicht van de diverse typen Verbonden Partijen en de bijbehorende argumenten.

- Zelfstandige bestuursorganen (zbo's):
 - Vallen buiten de scope, omdat het bestuur hierover slechts financiële en geen operationele zeggenschap heeft.
- Adviescommissies:
 - Vallen buiten de scope, die per adviescommissie een andere reden hebben:
 - Adviescommissie beoordeling aangeboden cultuurbezit uit nalatenschappen: buiten de scope, omdat het Ministerie van Financiën hier (deels) aandeelhouder is, maar geen rol heeft als beleidsmaker en dus geen operationele zeggenschap heeft;
 - Adviescommissie Nationaal Groeifonds: buiten de scope, omdat de commissie zelf niet binnen de organisatorische grenzen valt. Het secretariaat wel, echter het secretariaat is reeds binnen de organisatorische grenzen van het Ministerie zelf opgenomen;
 - Bestuurlijke Adviesraad Kinderopvangtoeslag: buiten de scope, omdat de adviesraad zelf niet binnen de organisatorische grenzen valt. Het

¹⁹ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0043022/2023-07-12/0>

²⁰ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0043027/2023-07>

²¹ [Staatscourant 2022, 986 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen \(officielebekendmakingen.nl\)](https://www.staatscourant.nl/overheid/overheid.nl-officiële-bekendmakingen)

²² [Contactgegevens Financiën | Overheid.nl](https://www.contactgegevens.financiën.nl/overheid.nl)

²³ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/jaarverslagen/2023/07/03/jaarverslag-staatsdeelnemingen-2022>

secretariaat wel, echter het secretariaat is reeds binnen de organisatorische grenzen van het Ministerie zelf opgenomen;

- Staatsdeelnemingen:
 - Vallen buiten de scope, omdat de rol van de overheid als aandeelhouder en beleidsmaker gescheiden zijn. Het Ministerie van Financiën vervult bij de staatsdeelnemingen de rol van aandeelhouder en heeft dus geen operationele zeggenschap over het te voeren beleid.
- Beleidsdeelnemingen:
 - Vallen buiten de scope. Beleidsdeelnemingen zijn ondernemingen waarbij de rol als aandeelhouder en beleidsmaker (nog) niet van elkaar kunnen worden ontvlochten. Deze ondernemingen zijn in beheer van de Ministeries van EZK, IenW, BZ, VWS, BZK en vallen dus buiten de scope van het Ministerie van Financiën;
 - De Nederlandsche Bank (DNB) is echter een beleidsdeelneming waarvan het Ministerie van Financiën 100% aandeelhouder is. Toch valt DNB deze buiten de scope, vanwege het feit dat DNB haar taken in opdracht van de Europese Unie onafhankelijk van de Nederlandse Staat uitvoert. En haar nationale taken als zelfstandig bestuursorgaan uitvoert.
- Financiële instellingen:
 - Vallen buiten de scope, omdat het Ministerie van Financiën hier (deels) aandeelhouder is, maar geen rol heeft als beleidsmaker en dus geen operationele zeggenschap heeft.

3.3 Voorgestelde organisatorische grens

Op basis van de analyse van het Mandaatbesluit, het Organisatiebesluit en analyse naar Verbonden Partijen, is de organisatorische grens voor het Ministerie van Financiën bepaald. De resultaten van deze analyse, inclusief bevindingen en onderbouwingen, is te vinden in het brondocument "MinFin Verbonden Partijen 2023.xlsx".

De volgende onderdelen, diensten en inspecties behoren wel tot de Organisatorische Grenzen van het Ministerie van Financiën:

- Cluster Secretaris-Generaal (SG-Cluster);
- Belastingdienst (DGDB), Toeslagen (DGTSL);
- De Douane (DGD);
- Fiscale Zaken (DGFZ);
- Rijksbegroting (DGRB);
- Generale Thesaurie (GT);
- Inspectie Belasting, Toeslagen en Douane (IBTD) en
- Programma-DG Herstel.

4. Begrippenlijst

A&C-aanbieder:

Een aanbieder/leverancier die binnen hetzelfde concern valt, en binnen de groep met aanbieders valt die samen verantwoordelijk zijn voor tenminste 80% van de inkoopomzet.

CO2-footprint:

De emissies die worden uitgestoten binnen de organisatiegrenzen in een bepaalde periode.

Control approach:

De dochterondernemingen waar het concern een financieel/operationeel meerderheidsbelang in heeft, worden voor 100% meegenomen binnen de organisatorische grenzen.

Equity share approach:

Alle dochterondernemingen moeten naar rato van het financiële aandeel in die onderneming worden meegenomen binnen de organisatorische grenzen.

Laterale methode: Wanneer een dochtermaatschappij van een concern een laddercertificaat wil behalen, zullen de A&C-aanbieders meegenomen moeten worden in de organisatorische grenzen. De laterale methode beschrijft hoe dit bepaald wordt.

Bijlage 3 Taken en verantwoordelijkheden

De diverse documenten die onderdeel uitmaken van het CO2-managementsysteem worden periodiek geactualiseerd zoals in onderstaande tabel weergegeven. Als onderdeel van de PDCA-stuursysteem worden dit plan en de onderliggende doelstellingen en maatregelen jaarlijks herzien waar nodig.

Document	Inhoud	Verantwoordelijke	Actie
Kwaliteitsmanagement plan	Procedures voor opstellen emissie inventaris	Duurzaamheidscoördinator MinFin / Aspectmanager Duurzaamheid Belastingdienst	Jaarlijkse check op actualiteit
Energiebeoordeling	Inventarisatie energieverbruikers, mogelijke reductiemaatregelen	Duurzaamheidscoördinator MinFin / Aspectmanager Duurzaamheid Belastingdienst	Jaarlijkse update
Emissie inventaris	Energiestromen, CO2 footprint	Duurzaamheidscoördinator MinFin / Aspectmanager Duurzaamheid Belastingdienst	Jaarlijks opstellen
Communicatieplan	Stakeholderanalyse, communicatie doelen, -planning en -middelen	Duurzaamheidscoördinator MinFin / Aspectmanager Duurzaamheid Belastingdienst	Jaarlijkse check op actualiteit
CO2-management plan	Reductiemaatregelen, verantwoordelijken hiervoor, deelname aan initiatieven	Duurzaamheidscoördinator MinFin / Aspectmanager Duurzaamheid Belastingdienst Vaststelling in BVB	CO2 mngt plan: Jaarlijkse update voortgang + maatregelen Halfjaarlijkse update over voortgang maatregelen
Interne audit	Controle of het systeem en de uitvoering voldoet aan de eisen, identificeren van kansen voor verbetering	Aveco de Bondt	Jaarlijks uitvoeren
Directiebeoordeling (verslag of notulen)	Directiebeoordeling met als input: de periodieke rapportage, de interne audit en de energie audit, en als output: eventueel bijstellen van het energie-management programma en kwaliteitsmanagementplan	Vaststelling in BVB	Jaarlijks uitvoeren

Bijlage 4 Kwaliteitsmanagementplan: Berekeningsmethodiek emissie-inventaris

Deze bijlage beschrijft de informatiemanagementprocedures die gevolgd worden om periodiek tot een emissie-inventaris (CO2-footprint) te komen. Om de kwaliteit van de CO2-footprint periodiek te waarborgen zijn de procedures opgesteld met inachtneming van de principes uit de ISO 14064-1:

- **Relevantie:** De bronnen, gegevens en methodes voor de CO2-footprint passen bij de behoeften van het ministerie;
- **Compleetheid:** De CO2-footprint omvat alle relevante GHG-emissies en GHG opnames;
- **Consistentie:** Er kunnen zinvolle vergelijkingen gemaakt worden tussen GHG-gerelateerde informatie;
- **Nauwkeurigheid:** Subjectiviteit en onzekerheden worden, zover als praktisch haalbaar, gereduceerd;
- **Transparantie:** Er wordt voldoende en geschikte informatie bijgevoegd, zodat gebruikers beslissingen kunnen maken met redelijke zekerheid.

De emissie-inventaris (CO2-footprint) wordt periodiek opgesteld met als doel om inzicht te creëren in het energieverbruik en de CO2-uitstoot met voldoende sturingsmogelijkheden om deze te verminderen. Het continue sturen op het energieverbruik en CO2-reductie is onderdeel van het energiemangement dat is opgesteld in het kader van de CO2-Prestatieladder. De rol van de emissie-inventaris binnen de totale stuurcyclus is te vinden in hoofdstuk 2.

Dit document beschrijft de manier waarop binnen het opstellen van de emissie-inventaris rekening wordt gehouden met:

- Het routinematige en consistent uitvoeren van controles om de betrouwbaarheid en compleetheid van de data te garanderen.
- Het identificeren en adresseren van fouten en omissies.
- Het documenteren en archiveren van relevante rapportages, waaronder informatiemanagement activiteiten.

Na afloop van elk inventarisatiejaar vindt er een review plaats de methodiek om te bekijken of deze nog actueel is. Tijdens deze review is ook aandacht voor mogelijkheden om de informatiemanagementprocessen verder te verbeteren.

Onzekerheden

Elektra- en gasverbruik

Domein Roerende Zaken: Een aantal datastromen zijn nog niet geheel inzichtelijk. Het betreft het verbruik van een tweetal opslaglocaties van Domein Roerende zaken (loodsen). We hebben hierover inmiddels contact met Domein Roerende Zaken.

Belastingdienst: Voor een klein aantal panden van de Belastingdienst is het werkelijk verbruik nog niet inzichtelijk. Hierbij worden de verbruiksgegevens geschat door middel van gegevens van vergelijkbare panden. De aspectmanager duurzaamheid is bezig met een plan voor verbeterde dataverzameling bij deze panden.

Zakelijk vervoer

Belastingdienst: De geladen kWh zijn zowel geregistreerd via de 'laaddruppels' van de EV-voertuigen (elektrische auto's), als in de afgenomen hoeveelheid elektriciteit op de kantoren (wanneer op kantoor geladen). Hier zit mogelijk een dubbeltelling in en het is onmogelijk om dit eruit te filteren.

Beleidsdepartement: De gedeclareerde kilometers woon-werkverkeer privéauto, dienstreizen Beleidsdepartement kunnen momenteel alleen worden berekend op basis van uitbetaalde vergoedingen en de standaard hoge of lage kilometervergoeding per kilometer. Bij sommige bedragen per kilometer wordt een afwijkend patroon geconstateerd. Op totaalniveau zijn deze verschillen minimaal.

Verantwoordelijkheden voor de ontwikkeling van de emissie-inventaris.

Voor de dataverzameling van zowel het beleidsdepartement als de belastingdienst zijn de duurzaamheid coördinatoren verantwoordelijk voor het verzamelen en laten verwerken van de data. Momenteel maken wij gebruik van de Milieubarometer van de stichting Stimular.

Operationele grenzen

Bij het bepalen van de operationele grenzen wordt onderscheid gemaakt tussen Scope 1, 2 & 3 categorieën. Deze indeling is oorspronkelijk afkomstig uit het GHG-protocol 'A Corporate Accounting and Reporting Standard'. Voor het opstellen van de footprint van de eigen organisatie worden alle Scope 1 en Scope 2 emissies én de Scope 3 emissies van zakelijke reizen met auto en vliegtuig.

Als onderdeel van het energiemanagementsysteem wordt een Energiebeoordeling actueel gehouden dat de energiegebruikers binnen de organisatie beschrijft en een overzicht geeft van de emissiebronnen. Als er binnen de organisatie door veranderde organisatiegrenzen of de aankoop van nieuwe kapitale goederen sprake is van nieuwe emissiestromen dan worden het Energiebeoordeling en de emissie-inventaris aangepast.

Meetinstrument en berekeningsmethodes

Voor het berekenen van de CO₂-footprint wordt gebruik gemaakt van de Milieubarometer, die emissiefactoren beheerd volgens www.emissiefactoren.nl.

Het Handboek 3.1 van juni 2020 zoals uitgegeven door de SKAO vormt de basis voor de kwantificeringsmethode aangezien deze emissie-inventaris onderdeel vormt van een CO₂-Prestatieladder certificering. De Scope-indeling zoals door de SKAO beschreven is aangehouden.

Voor de inventarisatie van de CO₂-uitstoot van het ministerie van Financiën worden de actuele emissiefactoren van de website www.CO2emissiefactoren.nl gehanteerd, volgens het Handboek 3.1. Het ministerie van Financiën zal voor de emissiefactoren altijd meegaan met wijzigingen in de emissiefactoren van de CO₂-Prestatieladder. Dit wordt door de Milieubarometer automatisch doorgevoerd op het moment dat dergelijke wijzigingen zich voordoen. Als er een wijziging optreedt in de emissiefactoren of berekeningswijze, wordt de impact van de wijziging beschreven in de voortgangsrapportage.

Er zijn geen uitzonderingen toegepast op het GHG-Protocol, buiten de afwijkingen die standaard door de CO₂-Prestatieladder zijn doorgevoerd.

Projecten met gunningsvoordeel

Het ministerie van Financiën heeft geen projecten met gunningsvoordeel.

Een review van de toepassing van de berekeningsmethodes

De emissie-inventaris wordt binnen de organisatie opgesteld door één persoon. Daardoor bestaat er geen risico dat er binnen verschillende onderdelen van de organisatie verschillende berekeningsmethodes worden gehanteerd.

Periodieke interne audits en technische reviews

Jaarlijks wordt er een interne audit uitgevoerd op het gehele managementsysteem. Voor der doelstellingen per eis worden er mogelijkheden voor verbetering vastgesteld. De verbeteringen worden besproken tijdens de jaarlijkse directiebeoordeling.

Directiebeoordeling

Jaarlijks wordt er een directiebeoordeling uitgevoerd volgens de eisen uit het handboek 3.1. De directiebeoordeling wordt uitgevoerd door het BVB.

Documentatie en archief

Het dossier voor de CO2-Prestatieladder wordt centraal opgeslagen in:

www.samenwerkruimten.nl/teamsites/co2prestatieladderminfin

Oudere versies van documenten worden minimaal twee jaar bewaard. De Milieubarometer is online toegankelijk via een web portal. De software is voorzien van een back-up systeem dat beheerd wordt door de leverancier.